

KÁDÁR BÉLA (1877-1956)

Fiatalok, 1927 körül | *Young People, around 1927*

Gouache, papír | Gouache on paper, 101 x 76 cm
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Kádár Béla

Kezdő ár | Starting price: 38 000 000 Ft / 105 556 EUR
Becsérték: 60 000 000 – 90 000 000 Ft
Estimate: 166 667 – 250 000 EUR

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:

Group exhibition of paintings, sculpture and drawings by American and European artists. Brooklyn Museum, New York, 1928. január 10. – február 6. (*Young people* címmel)

Kádár Béla legsikeresebb festői korszakát két egymástól jól elkülöníthető szakaszra lehet osztani: a húszas évek, leginkább az expresszionizmushoz köthető, úgynevezett „sturmos” képeire, illetve a harmincas évek dekoratív, art deco hatású aktjaira és csendéleteire. Az elmúlt években azonban több olyan remekmű került elő külföldi magángyűjteményekből, amelyek új megvilágításba helyezik az életművet.

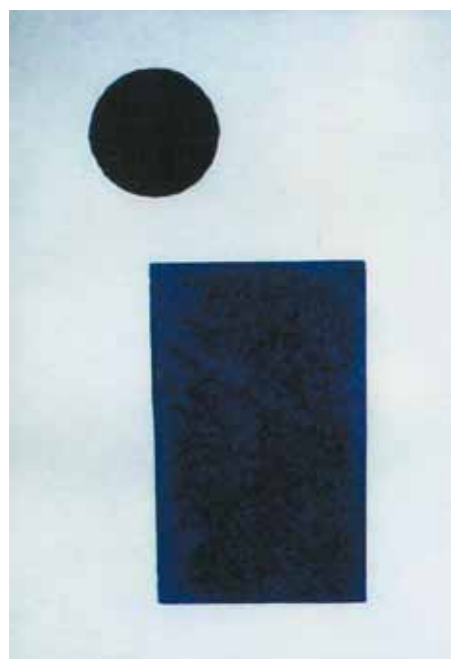
A húszas évek elején karakteres, népmeséket idéző formavilágát a Berlinben élő, a Der Sturm galériához köthető, expresszionista művészek ihlették, különösen Heinrich Campendonk és Marc Chagall volt rá nagy hatással. A húszas

évek közepén, a népmesei világot fokozatosan felváltotta egy, a Bauhaus, a kubizmus és a konstruktivizmus színei és formái által ihletett stílus. Kiemelkedő példája ennek az izgalmas, de rövid periódusnak a most aukcióra kerülő festmény, amely közel 100 év lappangás után került elő Amerikából, ahol végig egy család tulajdonában volt.

Kádár fogékony volt a korszak valamennyi stílusirányzatára, és pontosan ismerte az 1920-as évek berlinjének nemzetközi „erőviszonyait”. Egy kései interjúból kiderül, hogy szorgalmasan gyűjtötte és tanulmányozta a Der Sturm vala-

menyi kiadását, egészen a folyóirat 1932-es megszűnéséig.¹ Így akkor is biztosítva volt számára a folyamatos inspiráció, ha éppen nem tartózkodott Berlinben. Ő maga is több alkalommal szerepelt a folyóiratban: 1924-ben a januári, februári és júliusi számokban, majd 1926 áprilisában a Der Sturm címlapján is Kádár munkája volt látható.

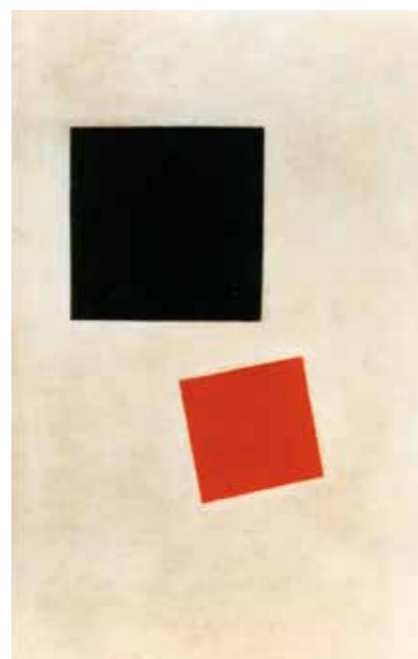
Hogy milyen sikeres volt Kádár Berlinben, jól jelzi, hogy „ő volt az egyetlen a magyar Sturm-kiállítók között, aki ténylegesen elnyerte a gyűjteményt gyarapító Nell Walden tetszését: az első kiállításról nem kevesebb, mint tíz képet vásárolt meg.”²

1. Kazimir Malevics: Téglalap és négyzet, 1915

2. El Lissitzkij: Proun 43, 1924

3. Kazimir Malevics: Fekete négyzet és vörös négyzet, 1915

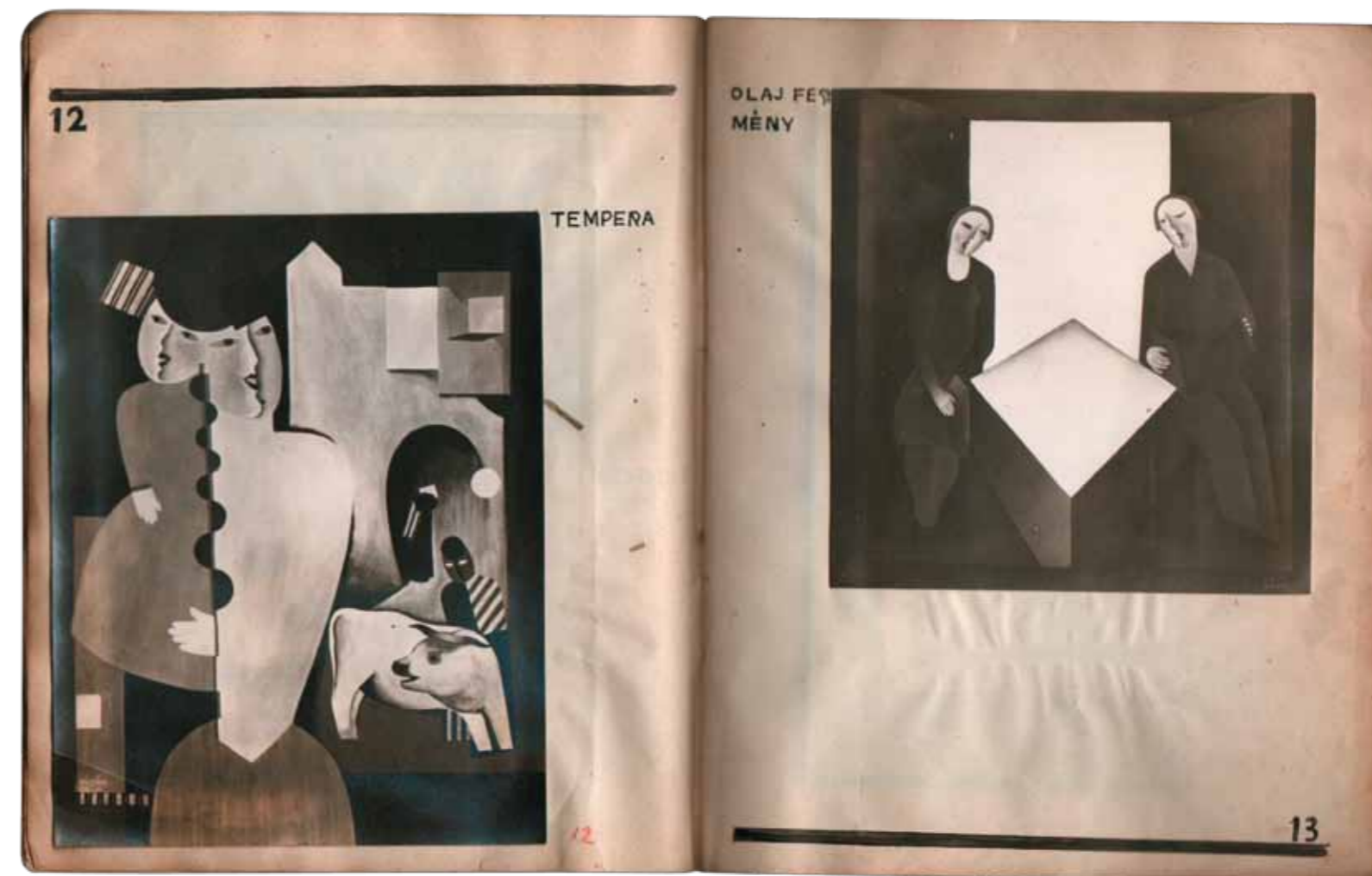
4. Moholy-Nagy László: Am 7, 1926

5. Oskar Schlemmer: Poszter a Great Bridge Revühöz, 1926

6. Juan Gris: Pierrot, 1919
Kunstmuseum Winterthur, Winterthur, Svájc

7. A festmény reprodukciója a Rónai Dénes által fotózott albumban

1 Melanie Fisher: Heritage, Modernity and the Image of the Horse in the Art of Béla Kádár. Acta Historiae Artium 35. (1990-1992). 74.
2 Szeredi Merse Pál: Kádár Béla és a Walden-gyűjtemény. In: Berlin-Budapest 1919-1933. Budapest, Virág Judit Galéria, 2016. 123.
3 Gergely Mariann Melankolikus utazás. Kádár Béla. Budapest, Mű-Terem Galéria, 2002. 56.
4 Gergely Mariann: Kádár Béla ismeretlen képei üvegnegatívokon a Rónai Dénes hagyatékban. Artmagazin 2004/4., 44-49. o.

25 A *Fiatalkok* az európai avantgárd mozgalmak legfontosabb stílusjegyeit hordozza, különös tekintettel az orosz konstruktivizmus és a Bauhaus formanyelvére. Kádár kiváló érzékkel ötvözte korának meghatározó stílusirányzatait, de mindezt egyéni látásmódjával fűszerezte. Formavilága és kedvenc motívumai – a hangszerek, lovak, tehének, kutyák és macskák – végigkísérik életművét. A most aukcióra kerülő festményen a figurák arcát, amelyek egyszerre profilból és szemből is látszódnak, a kubizmus ihlette. A geometriai formák – kör, négyzet – az orosz konstruktivistákra, főként Malevicra vezethetők vissza. A letisztult formavilágot letisztult színekkel hangsúlyozta. A Bauhaus emblemikus színei, a kék-piros színek egyben az amerikai zászlóra is utalhatnak. Akárcsak a szintén Amerikából előbukkant *Concertina* esetében, itt is a kék-piros-fehér hármására épül a

festmény. A korábbi, Sturmos korszakban, majd pedig a későbbi, már az art deco jegyeit mutató festményeken sokkal több színt használ.

Kádár nemcsak a német, hanem az amerikai sikereit is Herwarth Waldennek köszönhet. Katherine S. Dreier, a New York-i Société Anyonyme elnöke 1926-ban látogatott Berlinbe, hogy anyagot gyűjtsön egy tervezett kiállításához a Brooklyn Múzeumba, melynek célja a nemzetközi modern festészet bemutatása volt. A Sturmban választotta ki többek közt Kádár alkotásait is. A brooklyni kiállításon figyelt fel Kádár képeire a múzeum igazgatója, William Henry Fox is, aki egy másik lehetőséget ajánlott Kádárnak: meghívta, hogy legújabb műveivel részt vegyen az 1928-ban rendezett kollektív tárlaton. Kádár személyesen is ott volt a bemutatóon, majd egy teljes évet töltött Amerikában.

Kinti barátai, a zenész Deák család segítségével a következő években még számos kiállítása volt New Yorkban, Philadelphiában és San Diegóban. A nemzetközi kiállításoknak köszönhetően Kádár „húszas években készült műveit itthon szinte alig ismerték”, és amikor amerikai útja után végleg hazatért, egy teljesen új fejezetet nyitott művészetében.

Kádár egy-egy külföldi útja előtt – vélhetően dokumentációs céllal – lefotóztatta az eladásra kivitt képeit. Többnyire sikeresen értékesítette munkáit, így tapasztalatból tudta, hogy a képek nem kerülnek vissza se Berlinből, se Amerikából, a kiállításokon szinte minden művét megvásárolják.⁴ A most aukcióra kerülő festmény reprodukciója is szerepel abban a Rónai Dénes által fotózott albumban, melyben Kádár az általa legfontosabbnak tartott képeit gyűjtötte össze 1923 és 1927 között.

KELEN ANNA